

Nr 217.

Ankom till riksdagens kansli den 7 juni 1940 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till statliga åtgärder för tryggande av vedproduktionen m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(2:a avd.)

I en den 3 maj 1940 dagtecknad proposition, nr 248, har Kungl. Maj:t, under åberopande av vid propositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över folkhushållningsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att *dels* till Omkostnader i samband med inköp och inlösen av ved för budgetåret 1940/41 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 2 000 000 kronor, *dels* till Ersättning åt skogsvårdsstyrelser för visst biträde vid vedavverkning för budgetåret 1940/41 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 150 000 kronor, *dels ock* till Reglering av vedproduktionen för budgetåret 1940/41 å kapitalbudgeten under fonden för förslag till statsverket anvisa ett reservationsanslag av 47 000 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehåft

dels två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr A. *Mannerskantz* (I: 214) och den andra inom andra kammaren av herrar E. V. *Staxäng* och O. *Werner* i Höjen (II: 272), vari hemställts, att riksdagen vid behandling av frågan om anslag till statliga åtgärder för tryggande av vedproduktionen m. m. måtte föreskriva, att nu gällande bestämmelser om lån för förskottering av avverkningskostnader ändras i enlighet med vad motionärerna anfört;

dels ock två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr H. *Sten m. fl.* (I: 210) och den andra inom andra kammaren av herr J. *Ericsson* i Kinna *m. fl.* (II: 267), vari hemställts, att riksdagen måtte uttala, att riksdagen förutsätter ej mindre att den av propositionen berörda arbetskraftens intressen ägnas noggrann uppmärksamhet från vederbörande statsorgans sida än även att det likartade förhållande, som föreligger beträffande betodlingen, och det ingripande, som på detta område skett, beaktas vid överbägandet av vilka åtgärder, som av omständigheterna kunna bli påkallade på nu ifrågavarande område.

Bihang till riksdagens protokoll 1940. 6 saml. Nr 217—219.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna gjorda yrkandena hänvisas, i den mån redogörelse därför ej lämnas i det följande, till motionerna I: 214 och II: 267.

Av förevarande proposition nr 248 inhämtas bland annat:

Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag grundar sig på en av *industrikommissionen* och *vednämnden* i ämnet gjord framställning av den 11 april 1940.

Departementschefen har inledningsvis berört bränslebehovet för bränslesäsongerna 1940/41 och 1941/42 och därvid anført:

De statliga åtgärder, som vidtagits för att i nuvarande krisläge utvidga vedproduktionen, åsyftade i första hand att åstadkomma en sådan ökning i avverkningarna, att därigenom utvunnen vedkvantitet kunde till viss del ersätta den import av fasta bränslen, som av skilda anledningar icke kunde hållas igång under nuvarande förhållanden. Med utgångspunkt härifrån hade vedbehovet för bränslesäsongen 1940/41 beräknats uppgå till 16 miljoner kubikmeter löst mått. Av denna myckenhet torde omkring 7 miljoner kubikmeter utgöra normalbehovet av kastved. Därest importen av fasta bränslen på grund av oförutsedda förhållanden skulle komma att ytterligare nedgå, torde det icke vara uteslutet, att vedbehovet kunde komma att stiga utöver här angiven myckenhet.

Nu pågående avverkningar beräknades av *industrikommissionen* och *vednämnden* kunna giva till resultat, att en vedtillgång på omkring 16 miljoner kubikmeter skulle bli disponibel för bränslesäsongen 1940/41. Det ansåges därjämte icke uteslutet att en eller annan miljon kubikmeter ved därutöver kunde bli tillgänglig för nästa bränslesäsong. De förut berörda behoven skulle således i stort sett vara tryggade. Med hänsyn till osäkerheten i beräkningarna syntes man dock få räkna med att en viss knapphet på bränsle kunde komma att uppstå. Den eventuella bristen torde få ersättas medelst ersättningsbränslen eller genom att ved från de avverkningar, som måste komma till stånd under budgetåret 1940/41 för tillgodoseende av vedbehovet för bränslesäsongen 1941/42, toges i anspråk i förtid.

Frågan om säkerställande av landets behov av vedbränsle för bränslesäsongen 1941/42 syntes i samband härmed preliminärt böra upptagas till övervägande. Av det anförda framginge, att man för säsongen 1941/42 icke borde räkna med någon behållning av ved från föregående bränsleperiod. Behovet måste således helt tillfredsställas genom avverkning, som för att veden skulle bli av fullgod beskaffenhet måste äga rum under vintern 1940/41. Såsom *industrikommissionen* och *vednämnden* framhållit förelåge avsevärda svårigheter att redan för nästa bränslesäsong beräkna vedbehovet; än svårare bleve ett bedömande för därpå följande säsong. Därest nuvarande begränsade importmöjligheter komme att fortfara även under kommande avverkningsperiod, syntes man i överensstämmelse med *industrikommissionens* och *vednämndens* uppfattning få utgå från att vedbehovet blir större för bränslesäsongen 1941/42 än för säsongen 1940/41. Den av *industrikommissionen* och *vednämnden* för avverkning beräknade myckenheten av 25 miljoner kubikmeter ved för avsalu syntes kunna godtagas, även om man icke finge bortse från de stora svårigheter av praktisk art, som vore förenade med en avverkning av dylika mått. För att underlätta för skogsägare att medverka till en avverkning av denna stora kvantitet borde däri

få inräknas även vissa myckenheter massaved och kolved. Dessa myckenheter borde i så fall emellertid ej utan särskilt medgivande få användas annat än för bränsleändamål.

För den händelse ändrade förhållanden skulle inträda och på grund härav andra dispositioner bleve nödvändiga, syntes möjligheter böra stå öppna att vidtaga ändringar i planläggningen. Med hänsyn härtill syntes försiktigheten bjuda att avverkningskvantiteten icke genast fastställdes för hela avverkningsperioden utan att densamma uppdelades på två tidsperioder, omfattande senare hälften av 1940 respektive förra hälften av 1941. I enlighet med det av myndigheterna framlagda förslaget borde avverkningskvantiteten preliminärt bestämmas till 10 miljoner kubikmeter för senare hälften av innevarande år och 15 miljoner kubikmeter för förra hälften 1941.

De hittills vidtagna statliga åtgärderna för främjande och stödjande av vedproduktionen bestå i statsgaranti för ved och utlämnande av lån till skogsägareförening, ansluten till Sveriges skogsägareföreningars riksförbund, för förskottering av avverkningskostnad för ved. Därjämte föreligger numera möjlighet att tvångsvis förmå skogsägare att avverka ved till avsalu enligt lagen den 12 april 1940 i detta ämne.

De skäl som tidigare anförts för statligt stöd för åstadkommande av en ökning av vedproduktionen, yttrar *departementschefen*, gjorde sig numera med hänsyn till den planerade utvidgningen av vedavverkningarna gällande med än större styrka. Det torde även kunna förväntas, att, sedan skogsägarna mera allmänt erhållit kännedom om formerna för statens medverkan i nu berörda hänseende, statens stöd komme att i större omfattning tagas i anspråk. Den hittills bedrivna låneverksamheten och systemet med garanti från statens sida att ved, som ej funnit köpare, skulle inlösas till visst bestämt pris syntes därför böra alltjämt upprätthållas.

Beträffande bestämmelserna för låneverksamheten har Sveriges skogsägareföreningars riksförbund hos vednämnden framfört önskemål om att lån skulle kunna utlämnas till föreningarna utan att därvid angåves, att lånen skulle tilldelas vissa angivna personer, varjämte riksförbundet framhållit, att räntan å lånen vore för hög. Det förstnämnda önskemålet torde syfta på bestämmelsen, att skogsägareföreningens ansökan om lån skall vara åtföljd av avskrifter av de leveranskontrakt, som avses med låneansökningen.

Någon ändring i den av riksförbundet föreslagna riktningen ansåge *departementschefen* sig icke böra förorda, enär därigenom den enda säkerhet, som staten erhöle från skogsägareföreningarnas sida, nämligen leveranskontrakten, skulle försvinna. Det syntes för övrigt icke innebära någon större olägenhet för föreningarna att denna ur statens synpunkt rimliga begäran alltjämt uppehölls. Ej heller kunde den räntefot, som nu tillämpades för här ifrågavarande lån, med nuvarande allmänna ränteläge anses vara hög. Räntefoten syntes således alltjämt böra bibehållas å nuvarande nivå.

Vad anginge de allmänna föreskrifterna om statsgaranti för ved torde desamma böra oförändrade gälla även i fortsättningen. I likhet med vad nu gällde borde det ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga, efter omständigheterna påkallade föreskrifter i fråga om garantipriserna och om de vedsorter, som avsåges skola omfattas av garantien. Jämväl giltighetstiden för meddelad garanti syntes böra såsom nu bestämmas av Kungl. Maj:t.

Beträffande anslagsberäkningarna erinras i propositionen, att för innevarande budgetår å kapitalbudgeten under fonden för förslag till statsverket anvisats ett reservationsanslag till Reglering av vedproduktionen av 15 000 000 kronor. Från anslaget bestridas utgifterna för den låneverksamhet, som visar sig behövlig för förskottering av avverkningskostnader samt de kostnader, som kunna uppstå för staten, därest uppfyllandet av meddelad garanti för inlösen av ved skulle påkallas. Vid tiden för industrikommissionens och vednämndens skrivelse (den 11 april 1940) hade 57 lån å tillhopa 3 218 287 kronor beviljats att utgå från nyssnämnda anslag.

Departementschefen har framhållit, att under innevarande budgetår någon utgift för uppfyllande av meddelad statsgaranti icke vore att förutse, när fullgörande av dylik garantiutfästelse för ved, som avverkats före den 1 juli 1940, enligt gällande bestämmelser icke finge påkallas annat än under tiden 1 januari—1 mars 1941. En betydande reservation å anslaget i fråga vore därför att förvänta.

För lån för förskottering av avverkningskostnader torde emellertid utöver den blivande reservationen ett avsevärt behov av medel komma att uppstå, därest den planerade avverkningen under budgetåret 1940/41 skulle kunna genomföras. Industrikommissionen och vednämnden hade räknat med att lån komme att sökas för ungefär en tredjedel av den avverkningskvantitet, som beräknades falla å enskilda skogar. Då denna beräknades bliva 15 miljoner kubikmeter, skulle långivningen komma att omfatta omkring 5 miljoner kubikmeter. Efter ett medelpris vid långivning om 4 kronor per kubikmeter hade medelsbehovet uppskattats till 20 000 000 kronor.

Mot de gjorda beräkningarna syntes intet vara att erinra. Emellertid torde med hänsyn till den reservation, som syntes kunna påräknas å kapitalinvesteringsanslaget till Reglering av vedproduktionen, kunna ifrågasättas att avsevärt reducera det begärda beloppet. En försiktig bedömning syntes giva vid handen, att reservationen å anslaget i fråga kunde uppskattas till omkring 10 000 000 kronor. Med hänsyn härtill syntes det vara tillfyllest, om för nästa budgetår ytterligare 10 000 000 kronor ställdes till förfogande för här ifrågavarande ändamål.

Såsom departementschefen tidigare framhållit kunde några anspråk på uppfyllande av meddelad statsgaranti för ved icke ifrågakomma under innevarande budgetår. Däremot kunde dylika krav väntas framställda under budgetåret 1940/41. I vilken utsträckning sådana krav komme att göras vore emellertid beroende på flera omständigheter, rörande vilka man för närvarande endast kunde göra vissa antaganden. Man torde således med visst fog kunna utgå från att den vedmängd, som under innevarande avverkningsperiod utvunnits ur skogarna, till övervägande delen komme att förbrukas under bränslesäsongen 1940/41. Därav bleve följden, att statens garanti komme att påkallas endast i undantagsfall. För bestridande av de utgifter av nu antydd art, med vilka man icke kunde undgå att räkna, borde emellertid medel finnas tillgängliga.

Efter förslag av vednämnden, vilket vunnit industrikommissionens anslutning, hade Kungl. Maj:t den 19 januari 1940 förskottsvis ställt 4 000 000 kronor till förfogande för utlämnande av lån för inköp av ved, varöver staten skulle äga dispositionsrätt. Syftet härmed hade varit att tillförsäkra

staten möjligheter att genom att disponera över ett vedlager av lämplig storlek ingripa i såväl förbruknings- som prisreglerande avseende å vedmarknaden. Av det anvisade beloppet hade, enligt vad industrikommissionen och vednämnden upplyst, endast 550 000 kronor utlånats för inköp av omkring 70 000 kubikmeter ved.

För att möjliggöra för staten att i vidare omfattning kunna ingripa i nu berörda hänseenden hade kommissionen och nämnden föreslagit uppläggande av ett regleringslager om cirka 3 miljoner kubikmeter ved. Ett sådant lager torde ha en viktig uppgift att fylla i marknadsutjämnande syfte. Därest förbrukningsreglering för ved i en eller annan form bleve genomförd och försäljning av ved underkastades inskränkningar, syntes det vara än mer påkallat, att staten kunde disponera vissa vedkvantiteter. Rörande formerna för anskaffandet och handhavandet av dylika statliga vedlager torde det böra ankomma på vednämnden att efter omständigheterna fatta beslut.

För finansiering av en verksamhet av nu avsedd art böra särskilda medel vara att tillgå på kapitalbudgeten. Med utgångspunkt från den av myndigheterna angivna storleken av det vedlager, som skulle stå till statens disposition, 3 miljoner kubikmeter, vilken myckenhet syntes kunna godtagas, kunde efter ett genomsnittspris av 10 kronor per kubikmeter kapitalbehovet beräknas till 30 000 000 kronor. Medelsbehovet torde icke behöva påverkas av de eventuella krav på uppfyllande av statlig garanti för inlösen av ved, vilka även böra tillgodoses av dessa medel. Det synes sålunda kunna uppskattas till 30 000 000 kronor.

Av industrikommissionen och vednämnden gjorda beräkningar för omkostnader i samband med den statliga veduppköpsverksamheten föranledde icke någon erinran från departementschefens sida. För detta ändamål borde därför anvisas 2 000 000 kronor under elfte huvudtiteln å driftbudgeten för budgetåret 1940/41.

Vad slutligen anginge de tvångsåtgärder, som kunde komma i fråga för att de avsedda resultaten skulle uppnås, erinrade departementschefen om att han i propositionen nr 171 till årets riksdag framhållit, att dylika åtgärder komme att medföra vissa kostnader för statsverket samt att han senare skulle återkomma till frågan om finansieringen av tvångsavverkningarna. Enligt lagen den 12 april 1940 om skyldighet att avverka ved till avsalu åläge det skogsvårdsstyrelse att biträda vid tillämpningen av lagen. För detta biträde borde ersättning beredas styrelserna av statsmedel. Dylik ersättning syntes böra utgå, sedan det visat sig i vilken omfattning skogsvårdsstyrelsernas medverkan bleve erforderlig. För bestridande av dessa ersättningar borde finnas ett särskilt förslagsanslag å driftbudgeten. Storleken av detta synes i enlighet med förslag från centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund kunna bestämmas till 150 000 kronor.

Jämväl för täckandet av de kostnader, som en eventuell tvångsavverkning kunde medföra för staten, nämligen avverkningskostnader och ersättning till skogsägaren, måste medel stå till buds. Industrikommissionens och vednämndens beräkningar rörande storleken av den vedmängd, som kunde komma att utvinnas medelst tvångsåtgärder, och genomsnittspriset per kubikmeter för sålunda erhållen kvantitet ansåge departementschefen sig böra biträda. För kostnader för eventuell tvångsavverkning borde alltså 7 000 000 kronor anvisas.

De medel som i enlighet med det anförda komme att erfordras för den

föreslagna låneverksamheten, för inköp och inlösen av ved samt för kostnader för eventuell tvångsavverkning skulle samtliga anvisas å kapitalbudgeten. Med hänsyn till de olika åtgärdernas inbördes sammanhang syntes det lämpligt att bibehålla den nuvarande anordningen med gemensamt anslag för de skilda åtgärder till tryggnad av vedförsörjningen, som vore av natur att ge till resultat en tillgång i statens hand. Anslaget borde anvisas å kapitalbudgeten. Storleken av detta kan således beräknas till (10 000 000 + 30 000 000 + 7 000 000 =) 47 000 000 kronor. Anslaget torde kunna benämnas Reglering av vedproduktionen.

Till stöd för det i motionerna I:214 och II:272 gjorda yrkandet har anförts:

Departementschefen hade föreslagit fortsatt låne- och förskottsverksamhet till främjande av vedhugningarna under säsongen 1940/41. Beträffande denna låneverksamhet, som hittills handhafs av skogsägareföreningarna, hade Sveriges skogsägareföreningars riksförbund i skrivelse till statens vednämnd den 4 april 1940 framhållit önskvärdheten av en förenkling i det tekniska låneförfarandet. I departementschefens yttrande syntes en missförståelse föreligga såtillvida, att man fattat denna framställning som en riksförbundets önskan, att leveranskontrakten icke skulle behöva läggas som säkerhet visavi staten.

Vid gjord förfrågan i denna sak hos riksförbundet hade en så långt gående förenkling ej ifrågasatts, utan ansågs att leveranskontrakten, såsom enda bevis på att affärerna vore avslutade, alltjämt måste utgöra grunden för lånens erhållande. Vad som avsågs med förenkling i riksförbundets skrivelse till vednämnden vore att föreningarna borde kunna mot sina leveranskontrakt — liksom hittills — utbetomma erforderliga lån, men att de gäves rätt att göra fördelningen av dessa medel på skogsägarna efter eget bedömande och efter det temporära behov, som förelåge i varje särskilt fall. Det visade sig, att det nu tillämpade systemet vore mycket svårt för att icke säga nästan omöjligt att genomföra. Det vore nämligen icke sagt, att skogsägaren just vid avslutandet av kontraktet hade behov av lån eller kunde uppgiva sitt lånebehov, men han kunde vid vilken tidpunkt som helst därefter infinna sig hos föreningen och begära hela eller en del av det lån, som han hade rätt att utfå. Vidare vore det icke alltid givet, att föreningen av säkerhetsskäl ansågs sig kunna utbetala hela beloppet på en gång, utan endast i mån av avverkningens fortgång. I sådant fall uppstode situationen, att om, som nu skedde, lånet söktes individuellt för varje skogsägare, och föreningen enligt ovan icke direkt ansågs sig kunna överlämna hela beloppet till vederbörande, att en onödig ränteförlust för föreningen uppstode.

Ett sådant onödigt fördyrande kunde undvikas och hela fördelningen göras smidigare och mera praktiskt lättarbetad, om föreningen med sina leveranskontrakt som säkerhet ägde att såsom nu rekvrirera beloppet kollektivt, men att därefter det finge ankomma på föreningen att fördela beloppet efter förhandenvarande behov och att återredovisning även skedde kollektivt efter de gjorda försäljningarna. Med en sådan omändring skulle hela låneförfarandet i mycket hög grad förenklas och även en mycket stor besparing vinnas i arbete för bokföringspersonal, som med nuvarande system, med individuella låntagare och individuell återredovisning, bleve hårt belastad. Man vunne ett förenklat förfarande utan att på något sätt minska värdet av föreningar-

nas säkerheter för lånets återlämnande och därtill möjlighet att på ett smidigare sätt tillmötesgå skogsägarens temporära lånebehov, då han ofta, vid tidpunkten för kontraktets underskrivande, hade svårt att beräkna de direkta omkostnaderna för avverkningen.

Därför borde sådan förändring vidtagas i gällande bestämmelser, att förningarna ägde mot säkerhet i leveranskontrakt upplåna medel och därefter disponera och fördela dessa medel till låntagarna på mest ändamålsenliga sätt efter de behov, som i varje olika fall uppstode.

I motionerna I:210 och II:267 anföres bland annat:

De åtgärder, riksdagen vidtagit och nu föresloges att besluta om, hade i första hand tagit sikte på folkhushållets vedbehov. Stor omsorg hade dock även nedlagts på att tillgodose skogsägarnas berättigade intressen. Däremot hade man icke ansett sig böra på samma sätt inrikta ansträngningarna på att tillvarataga den med vedproduktionen sysselsatta arbetskraftens intressen. Vid kamrarnas behandling av vedfrågan under den urtima riksdagen framhölls emellertid, att de statliga regleringsåtgärderna på detta område principiellt likställde vedproduktionen med betodlingen och att på sistnämnda område arbetskraftens intressen tillgodosetts genom auktoritativt regeringsmedverkan i parternas förhandlingar om arbetslönerna. Ett precedensfall föreläge alltså, som kunde återopas i det avseende varom nu vore fråga.

Det vore icke motionärernas avsikt att göra erinran mot att bestämmandet av arbetslönen förutsattes kunna lösas genom förhandlingar och avtal. Skogsarbetsmarknadens parter hade i senare tid alltmer målmedvetet slagit in på denna väg. Kollektivavtal funnes numera för mer än 50 000 skogsarbetare och avtalens indirekta verkningar omslöte ett betydligt större antal. Även på vedhuggningens område hade man sökt att reglera frågan om arbetslönen på detta sätt. Frågan hade dock legat och låge fortfarande ganska ogynnsamt till. Vedhuggningen vore dåligt betald och dåligt ansedd. I höstas hade man sökt avhjälpa detta missförhållande. Denna strävan hade dock varken kunnat sikta eller nå tillräckligt långt, då förhandlingarna givetvis icke kunnat undgå att taga intryck av statsmakternas försiktiga ekonomiska politik. Någon kompensation för de stigande levnadskostnaderna genom indexreglering av lönerna hade icke kunnat genomföras på detta område. Betingelser för en löneförhöjning hade förelegat i de höjda garantipriserna och framförallt i de stegrade marknadspriserna på ved. Dessa priser hade från augusti 1939 till januari 1940 höjts med 50 %. Höjningarna i arbetslönen däremot hade hållit sig vid långt blygsammare procenttal, i regel omkring 15 %. Även om dessa förhöjningar i och för sig icke vore föraktliga, hade de dock icke fyllt uppgiften att definitivt höja vedhuggningen i paritet med annat skogsarbete eller att göra densamma attraktiv även för arbetare, exempelvis byggnads- eller vägarbetare, som vore vana vid bättre förtjänst. Denna återhållsamhet från arbetsgivarens sida kunde befaras föranleda svårigheter när avtalen utlöpte och nya förhandlingar skulle föras.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har vedbehovet för bränslesäsongen 1940/41 beräknats uppgå till 16 miljoner kubikmeter. Därest importen av fasta bränslen på grund av oförutsedda förhållanden skulle komma att ytterligare nedgå, kunde vedbehovet komma att stiga utöver den sålunda

Utskottet.

angivna myckenheten. För att täcka den eventuella bristen har räknats med att ersättningsbränslen eller ved från de avverkningar, som måste komma till stånd under budgetåret 1940/41, skulle tagas i anspråk. Utskottet är liksom departementschefen medvetet om att osäkerhet måste vidlåda ifrågasvarande beräkningar. Nu pågående avverkningar beräknas emellertid av industrikommissionen och vednämnden giva till resultat, att en vedtillgång på omkring 16 miljoner kubikmeter skall bliva disponibel för bränslesäsongen 1940/41. Utskottet har under hand från vednämnden införskaffat *dels* sammandrag över vedavverkningar intill den 1 maj 1940, *dels ock* uppgift angående avverkad kvantitet brännved i procent av beräknad avverkningskvantitet för skogsägargrupper, avseende perioden den 1 juli 1939—den 1 maj 1940. Ifrågasvarande sammandrag och uppgifter äro såsom bilagor (*Bilaga 1* och *Bilaga 2*) fogade vid detta utlåtande. Av nämnda bilagor framgår, att avverkningen i vissa län och beträffande vissa skogsägargrupper varit förvånansvärt låg i förhållande till den beräknade avverkningskvantiteten. Det har icke varit möjligt för utskottet att bilda sig en närmare uppfattning om orsakerna härtill, men utskottet har likväl icke velat underlåta att fästa uppmärksamheten å de sålunda förekommande avsevärda variationerna beträffande olika län och skogsägargrupper.

För säkerställande av landets behov av vedbränsle för bränslesäsongen 1941/42 har departementschefen utgått ifrån att en väsentligt större kvantitet blir erforderlig än den för bränslesäsongen 1940/41 beräknade och har godtagit den av industrikommissionen och vednämnden härför beräknade myckenheten av 25 miljoner kubikmeter ved för avsalu. Utskottet delar departementschefens uppfattning att i denna kvantitet bör få inräknas även vissa myckenheter massaved och kolved, vilka dock ej utan särskilt medgivande skulle få användas annat än för bränsleändamål. Vidare anser utskottet i likhet med departementschefen försiktigheten bjuda att avverkningskvantiteten icke fastställes för hela avverkningsperioden utan uppdelas på två tidsperioder, omfattande senare delen av år 1940, respektive förra delen av år 1941, för vilka avverkningskvantiteten preliminärt synes böra bestämmas till 10 miljoner kubikmeter, respektive 15 miljoner kubikmeter.

Departementschefen har erinrat om, att de åtgärder, som från statens sida vidtagits för främjande och stödjande av vedproduktionen, bestå i statsgaranti för ved och utlämnande av lån till skogsägareförening, ansluten till Sveriges skogsägareföreningars riksförbund, för förskottering av avverkningskostnad för ved, vartill jämväl numera kommit möjlighet att tvångsvis förmå skogsägare att avverka ved till avsalu enligt i ämnet utfärdad lag den 12 april 1940. Utskottet är ense med departementschefen om att de hittills förekommande formerna för statens medverkan i berörda avseenden alltjämt synas böra upprätthållas.

Vidkommande låneverksamheten har, såsom av propositionen inhämtas, Sveriges skogsägares riksförbund framfört önskemål om att gällande bestäm-

meler i ämnet måtte jämkas så, att lån kunde lämnas till skogsägareföreningarna utan att lånen därvid skulle vara bundna till vissa angivna personer, varjämte förbundet, som ansett den föreskrivna räntan av 4 procent för hög, ifrågasatt om ränta över huvud taget måste beräknas. Departementschefen har icke ansett sig böra förorda någon ändring av bestämmelserna i den av riksförbundet föreslagna riktningen samt vidare funnit räntefoten alltfjämt böra bibehållas vid nuvarande nivå. I motionerna I: 214 och II: 272 har på anförda skäl yrkats sådan förändring av gällande bestämmelser i ämnet, att föreningarna skulle äga mot säkerhet i leveranskontrakt upplåna medel och därefter disponera och fördela dessa medel till låntagarna på mest ändamålsenliga sätt efter de behov, som i varje särskilt fall kunde uppstå. Utskottet anser för sin del det hittills tillämpade systemet för ifrågavarande låneverksamhet ur statens synpunkt mera betryggande än det i motionerna förordade. Enligt nu gällande bestämmelser hava nämligen vederbörande statliga organ överblick och kontroll över kreditgivningen. Ett bifall till motionärernas förslag skulle åter — såvitt utskottet kan finna — medföra att skogsägareföreningarna finge en sådan frihet att disponera över de till förfogande ställda statsmedlen, att den kontroll över kreditgivningen, som från statens sida varit avsedd, kan bliva mindre tillfredsställande, något som ur principiella synpunkter är ägnat att ingiva starka betänkligheter. Utskottet har icke heller blivit övertygat om att motionärernas förslag ur praktiska synpunkter erbjuder sådana fördelar, att de kunna motivera ett frångående av den för närvarande tillämpade anordningen för låneverksamheten på omförmälda område. På grund av vad sålunda anförts och då hinder icke torde föreligga för utlämnande av lån till leverantör som vid en senare tidpunkt än vid leveranskontraktens tecknande gör anmälan om erhållande av lån, ställer utskottet sig avvisande till de i motionerna I: 214 och II: 272 framställda yrkandena och ansluter sig till den av departementschefen intagna ståndpunkten såväl i vad avser formerna för låneverksamheten som beträffande räntefotens höjd.

Utskottet biträder departementschefens förslag angående de allmänna föreskrifterna för statsgaranti för ved. Det torde alltså få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga föreskrifter i fråga om garantipriserna och om de vedsorter, som skola omfattas av garantien, ävensom bestämma giltighetstiden för meddelad garanti.

Emot de av departementschefen gjorda anslagsberäkningarna för nästa budgetår beträffande här ifrågavarande anslag till Omkostnader i samband med inköp och inlösen av ved, till Ersättning åt skogsvårdsstyrelser för visst biträde vid vedavverkning samt till Reglering av vedproduktionen, uppgående till respektive 2 000 000 kronor, 150 000 kronor och 47 000 000 kronor har utskottet icke funnit något att erinra.

Vad slutligen angår de i motionerna I: 210 och II: 267 framställda yrkandena får utskottet framhålla att lönerna till den i vedproduktionen syssel-

satta arbetskraften givetvis böra stå i skäligt förhållande till det rotvärdespris, som erhålles av vederbörande leverantör, vadan en uppgång i nämnda pris därför även bör påverka arbetslönerna. Utskottet vill i detta sammanhang understryka vikten av att lönesättningen på ifrågavarande område blir lämpligt avpassad, även med hänsyn till det intresse ur hela samhällets synpunkt, som under rådande förhållanden föreligger för vedproduktionens programenliga bedrivande. Med vad sålunda anförts torde motionerna I: 210 och II: 267 få anses besvarade.

Under återopandande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

I. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 214 och II: 272,

a) till *Omkostnader i samband med inköp och inlösen av ved* för budgetåret 1940/41 under elfte huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* av 2 000 000 kronor;

b) till *Ersättning åt skogsvårdsstugrelser för visst biträde vid vedavverkning* för budgetåret 1940/41 under elfte huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* av 150 000 kronor;

c) till *Reglering av vedproduktionen* för budgetåret 1940/41 såsom kapitalinvestering i fonden för förslag till statsverket anvisa ett *reservationsanslag* av 47 000 000 kronor;

II. att motionerna I: 210 och II: 267 må anses besvarade med vad utskottet i det föregående anført.

Stockholm den 7 juni 1940.

På statsutskottets vägnar:

PER GUSTAFSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Gustafsson* i Benestad, *Nilsson* i Malmö, *Johansson* i Fredrikslund, *Asplund*, *Nilsson* i Landeryd, *Andersson* i Fältenborg, *Pauli*, *Andrén*, *Ström* i Lidköping, *Larsson* i Varberg, *Boman* och friherre *De Geer*; samt

från andra kammaren: herrar *Jansson* i Falun, *Törnkvist*, *Svensson*, *Danielsson*, *Persson* i Falla, *Jonsson* i Eskilstuna, *Andersson* i Prästbol, *Närlinge*, *Isacsson*, *Stazäng*, *Bergström* och *Viklund*.

Reservationer:

1) av herrar *Gustafsson* i Benestad, *Johansson* i Fredrikslund, friherre *De Geer*, *Svensson* i Grönvik, *Närlinge* och *Staxäng*, vilka ansett,

dels att den del av utskottets yttrande, vilket börjar å sid. 8 med orden »Vidkommande låneverksamheten» och slutar å sid. 9 med orden »räntefotens höjd», bort erhålla följande lydelse:

»Vidkommande låneverksamheten — — — (= utskottet) — — — kunde uppstå. Utskottet anser, att motionärernas förslag ur praktiska synpunkter erbjuder sådana fördelar, att de kunna motivera en tillämpning av den av motionärerna ifrågasatta anordningen för låneverksamheten på oförmälda område. På grund av vad sålunda anförts, torde motionerna I: 214 och II: 272 få anses besvarade. I övrigt ansluter sig utskottet till den av departementschefen intagna ståndpunkten i vad avser formerna för låneverksamheten och beträffande räntefotens höjd.»;

dels ock att utskottets hemställan bort i anledning härav i nedan angivna delar erhålla följande lydelse:

»I. att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag

a) till — — — (= utskottet) — — — 47 000 000 kronor;

II. att motionerna I: 214 och II: 272 samt motionerna I: 210 och II: 267 må anses besvarade med vad utskottet i det föregående anført.»;

2) av herrar *Gustafsson* i Benestad, *Johansson* i Fredrikslund, *Nilsson* i Landeryd, *Andrén*, *Närlinge* och *Staxäng*, vilka ansett, att den del av utskottets yttrande, som börjar å sid. 9 med orden »Vad slutligen angår» och slutar å sid. 10 med orden »få anses besvarade», bort erhålla följande lydelse:

»Vad slutligen angår de i motionerna I: 210 och II: 267 framställda yrkandena får utskottet erinra om att en uppgång av det rotvärdespris, som erhålles av vederbörande leverantör, som regel medför en höjning av arbetslönerna för den i vedproduktionen sysselsatta arbetskraften. Så har även denna gång varit fallet. Utskottet vill — — — (= utskottet) — — — få anses besvarade.»

Sammandrag över vedavverkningar intill 1 maj 1940.

(Kvantiteterna angivna i kbm löst mätt.)

L ä n	Beräknad avverkningskvantitet brännved	Avverkad kvantitet brännved under tiden $\frac{1}{7}$ 1939— $\frac{1}{8}$ 1940		Ökning under		
		i kbm	i % av beräknad kvantitet	februari %	mars %	april %
Stockholm.....	670 000	697 246	104,1	18,4	17,1	28,7
Uppsala.....	500 000	407 812	81,6	13,2	22,1	23,7
Södermanland.....	610 000	589 209	96,6	16,7	30,3	22,1
Östergötland.....	830 000	644 243	77,6	9,6	15,1	27,6
Jönköping.....	810 000	631 330	77,9	6,4	27,3	26,8
Kronoberg.....	800 000	541 510	67,7	6,5	17,0	24,4
Kalmar.....	950 000	668 444	70,4	5,3	14,0	28,4
Gotland.....	140 000	106 749	76,2	6,7	49,0	17,9
Blekinge.....	450 000	357 090	79,3	12,5	28,5	19,9
Kristianstad.....	730 000	826 785	113,3	22,1	32,4	13,2
Malmöhus.....						
Halland.....	230 000	256 419	111,5	24,4	37,4	20,5
Göteborgs och Bohus.....	270 000	177 908	65,9	7,7	25,6	19,0
Älvsborg.....	860 000	604 993	70,3	9,0	17,7	32,8
Skaraborg.....	520 000	510 434	98,2	17,0	34,8	21,0
Värmland.....	770 000	501 983	65,2	13,8	15,1	11,6
Örebro.....	600 000	409 455	68,2	9,2	24,8	11,6
Västmanland.....	650 000	481 752	74,1	11,5	23,8	16,9
Summa o. medeltal för s. Sverige	10 390 000	8 413 362	81,0	11,8	22,9	22,3
Kopparberg.....	1 279 000	408 642	32,0	2,0	9,3	9,8
Gävleborg.....	1 387 000	577 289	41,6	2,6	10,0	15,3
Västernorrland.....	1 184 000	487 211	41,1	4,1	15,8	5,5
Jämtland.....	698 000	285 675	40,9	1,6	3,5	12,8
Västerbotten.....	752 000	559 667	74,4	8,8	16,0	27,6
Norrbottnen.....	550 000	338 807	61,6	9,7	14,3	6,0
Summa o. medeltal för n. Sverige	5 850 000	2 657 291	45,4	4,1	11,4	12,4
Summa o. medeltal för hela riket	16 240 000	11 070 653	68,2	9,0	18,7	18,7

Anm. I brännveden äro inräknade vissa kvantiteter långved.

Alla kristidsnämnder hade vid sammandragets uppgörande icke inkommit med uppgifter. För Västerbottens län har hälften av kvantiteten flottningsved från kronoskogar, utgörande 128 345 kbm, medtagits i sammandraget som brännved.

I tidigare rapport från Norrbottens län har vedkontoret genom felaktiga uppgifter för kronoskogar redovisat 130 000 kbm för mycket.

Bilaga 2.

**Avverkad kvantitet brännved i procent av beräknad avverkningskvantitet
för skogsägaregrupper.**

Uppgifterna avse perioden 1/7 1939—1/5 1940.

L ä n	Krono- skogar	Övriga allmänna skogar	Aktie- bolags skogar	Övriga enskilda skogar	Medeltal för samtliga skogar
	I	II	III	IV	I—IV
Stockholm	106,6	64,0	76,4	121,0	104,1
Uppsala	83,4	81,4	58,1	94,2	81,6
Södermanland	72,2	80,4	105,0	102,9	96,6
Östergötland	82,0	75,7	51,7	83,1	77,6
Jönköping	71,1	61,3	62,4	80,1	77,9
Kronoberg	67,4	57,3	47,2	71,7	67,7
Kalmar	84,6	86,5	64,2	68,2	70,4
Gotland	315,5	68,6	—	67,3	76,2
Blekinge	106,0	137,8	79,5	77,3	79,3
Kristianstad	85,2	84,0	79,2	120,9	113,3
Malmöhus					
Halland	151,0	239,1	231,3	101,4	111,5
Göteborgs o. Bohus	86,7	86,6	116,7	62,2	65,9
Älvsborg	70,7	56,8	41,6	75,2	70,3
Skaraborg	88,0	97,6	83,4	103,1	98,2
Värmland	89,7	41,8	55,1	74,0	65,2
Örebro	51,3	80,5	74,0	69,9	68,2
Västmanland	66,0	70,3	73,7	76,5	74,1
Medeltal för s. Sverige	79,7	74,8	63,5	85,1	81,0
Kopparberg	30,9	34,4	26,4	36,9	32,0
Gävleborg	28,6	53,4	43,3	40,8	41,6
Västernorrland	104,8	22,1	37,3	44,1	41,1
Jämtland	135,7	80,4	27,9	93,1	40,9
Västerbotten	232,0	—	54,1	61,9	74,4
Norrbottn	114,1	338,3	26,3	51,1	61,6
Medeltal för n. Sverige	91,0	54,2	35,5	47,6	45,4
Medeltal för hela riket	83,4	71,6	44,8	75,4	68,2